

Laibacher Diöcesanblatt.

Nr. 5.

Inhalt: I. Decretum Rhemen. Confirmationis Cultus praestiti Urbano Papae II. sancto ac beato nuncupato. — II. Verehelichungs-Bezeugnisse bayerischer Staatsbürger. — III. Befastung des Kircheng-Prüfenden oder Klostervermögens. — IV. Historia Cathedralis Ecclesiae Labacensis auctore Joanne Gregorio Thalmitschero (continuatio). — V. Svetinje sv. Deodata v frančiškanskej cerkvi v Ljubljani. — VI. O blagoslovu mater po porodu. — VII. Pfarrconcursprüfung. — VIII. Nennung und canonische Sijtation. — IX. Concurs-Verlautbarung und Chronik der Diöcese.

1882.

I.

Decretum Rhemen. Confirmationis Cultus ab immemorabili tempore praestiti Urbano Papae II. sancto ac beato nuncupato.

Saeculo XI., fervente luctuosissimo dissidio Ecclesiam inter ac Imperium, non minori fortitudine quam ceteri Pontifices, qui per id temporis Romanam obtinuerunt Sedem, enituit Urbanus II. Odo antea vocatus, e nobili familia apud Castellionem supra Matronam non procul a Rhemensi Urbe ortus. Is Brunone Magistro, celeberrimo postea Carthusianorum Institute, philosophicis ac theologicis studiis operam dedit. At saeculi curas pertaesus, ac Regulam s. Benedicti professus, primum in Cluniacensi dein in Cavensi Coenobiiis religiosissime conversatus est. Vestigia sequutus sancti Gregorii VII., viri opere et sermone potentis, a quo in maioribus Ecclesiae negociis adhibitus fuerat atque Episcopus Ostiensis et sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis creatus, pari animi constantia ac fortitudine iura Ecclesiae contra laicam potestatem vindicavit. Summus Pontifex renuntiatus, sacrum Casini montem invisit, ibique sancti Patris Benedicti meritis a lapidis vitio, quo diu laboraverat, insigni prodigio sanatus fuit. Cavensis Monasterii Ecclesiam, et sancti Nicolai Barensem Basilicam consecravit, ibique Corpus eiusdem thaumaturgi magna cum solemnitate reposuit. In eadem etiam Barensi Basilica insigne Concilium habuit, ut Graecorum errores confutaret, doctissimis praesertim usus argumentis, quibus s. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis fidem Catholicam asseruit. Aliis praeterea diversis in locis convocatis Conciliis, ecclesiasticae disciplinae observantiam summo studio curavit. Sed omnium celeberrimum fuit illud Claromontanum Concilium, in quo illarum auctor fuit sacrarum expeditionum, Cruciatarum nomine, eo successu, ut maxima undique hominum multitudo eius voci responderet, atque ante ipsius obitum Urbs Ierosolymitana a Mahumetana servitute liberata fuerit. Deiparam Virginem tenerrimo prosequens obsequio, eiusdem Officii parvi, et Salutationis Angelicae ad meridiem et vespertas recitationem inter fideles promovit. Tam praeclaris rebus gestis insignis atque sanctimoniae vitae conspicuus, magno honore habitus fuit non tantum dum vitam ageret, verum praesertim post eius mortem gloriosam. Plures enim continenter scriptores eum Sancti nomine cohonestarunt; in pluribus Martyrologiis una cum aliis Sanctorum nominibus et illud Urbani II. invenitur, ac dies designatur pro ipsius Festo quotannis recolendo. At quod potissimum est, quum, pace inter Ecclesiam et Imperium restituta, Callistus Papa II. in Patriarchio Lateranensi sancti Nicolai Myrensis insigne Sacellum erexisset, in eius absida depingi curavit Imagines sex Romanorum Pontificum suorum Praedecessorum, qui Ecclesiae iura contra Imperii invasiones propugnauerant. Has inter Imaginem Urbani II. ea ratione exprimi voluit, qua nonnisi sanctorum imagines, ex veteri recepta Ecclesiae disciplina, effingi consueverunt.

Quae quidem pictura, cum usque ad Clementis XII. tempora perstitisset, dirruto tunc ob novas molitiones s. Nicolai Sacello, a Benedicto XIV. sa. me. in sacra Poenitentiariorum aede restituta fuit, ut vetustissima cultus Decessoribus suis iamdiu exhibita monimenta religiose servarentur. Cum itaque tam Romae quam alibi Urbanus II. uti sanctus haberetur, eiusque cultus ad haec usque tempora perseverasset, Rmus. Dominus Benedictus Maria Langénieux modernus Archiepiscopus Rhemensis, fervidis obsecundans votis tum Cleri sibi creditae Archidioeceseos huius beatissimi Pontificis ortu celebris, tum universae Benedictinae familiae, quae tanto alumno nobilitata fuit, nec non aliorum amplissimorum virorum ecclesiastica praesertim dignitate praestantium, Processum Ordinaria Auctoritate semel atque iterum construere aggressus fuit, ac demum declaravit „cultum publicum Beato Urbano secundo ab immemorabili tempore per annos centum et multo amplius ante Decreta Urbani Papae VIII. fuisse exhibitum et etiam nunc exhiberi, ac proinde cultum Beati Urbani secundi inter casus a Decretis Urbani VIII. exceptos versari“.

Hac autem Causa ad sacrorum Rituum Congregationis examen perlata in Ordinario eiusdem sacrae Congregationis Conventu subsignata die ad Vaticanum coadunato per Emum. et Rmum. Dominum Cardinalem Dominicum Bartolini sacrae eidem Congregationi Praefectum et Causae ipsius Ponentem proposito Dubio „An sententia a Reverendissimo Domino Archiepiscopo Rhemensi super cultu ab immemorabili tempore prestito praefato Servo Dei, seu super casu excepto a Decretis sa. me. Urbani Papae VIII., sit confirmanda in casu et ad effectum de quo agitur?“ Emi. Patres sacris tuendis Ritibus praepositi omnibus accurate perpensis, auditoque voce et scripto R. P. D. Laurentio Salvati, Sanctae Fidei Promotore, rescribendum censuerunt: Affirmative seu sententiam esse confirmandam. Die 12. Julii 1881.

Facta postmodum de praemissis per Rmum. Dominum Augustinum Caprara, sacrorum Rituum Congregationis Assessorem, Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. fideli relatione, Sanctitas Sua Rescriptum sacrae ipsius Congregationis ratum habuit et confirmavit die 14. iisdem Mense et Anno.

D. Card. Bartolinus, S. R. Praefectus.

Loco†Signi.

Placidus Ralli, S. R. C. Secretarius.

II.

Ministerial-Erlaß ddo. 9. März 1882, B. 17461, betreffend die Forderung eines Verheirathungszeugnisses bei Eingehung der Ehe zwischen einem österreichischen und einem bayerischen Staatsangehörigen.

Das hohe k. k. Ministerium des Innern hat mit dem Erlasse vom 9. März 1882, B. 17461, durch das hochw. löbliche k. k. Landespräsidium für Krain dem sb. Ordinariate Nachstehendes eröffnet:

„Es sind in neuerer Zeit wiederholt Fälle vorgekommen, in welchen von bayerischen Staatsangehörigen mit Oesterreicherinnen außerhalb Baierns geschlossene Ehen wegen Mangels des in Baiern gesetzlich vorgeschriebenen Verheirathungszeugnisses in Baiern als bürgerlich ungiltig angesehen wurden, und somit auch die Anerkennung der bayerischen Staatsangehörigkeit für die Gattin und die aus einer solchen Ehe entsprossenen Kinder nicht erlangt werden konnte.

Insbeyondere hat sich aber auch der Fall ereignet, daß eine in Oesterreich selbst zwischen einem Baiern und einer österr. Staatsbürgerin auf Grund eines Zeugnisses der bayerischen Heimatgemeinde des Bräutigams dahin lautend, daß der beabsichtigten Ehe „kein nach dem Gesetze vom 16. April 1868 begründetes Hinderniß entgegensteht“ geschlossene

Ehe in Baiern deshalb als bürgerlich ungiltig angesehen wurde, weil die betreffende bairische Gemeinde zur Ausstellung des gedachten Verehelichungszeugnisses nicht berufen war.

Zur künftigen Hintanhaltung ähnlicher Vorkommnisse und der damit für die diesseitigen Staatsangehörigen und Gemeinden verbundenen widrigen Folgen, hat das hohe k. k. Ministerium des Innern im Einvernehmen mit dem h. k. k. Ministerium der Justiz und mit jenem für Cultus und Unterricht zu erinnern gefunden, daß nach den bestehenden Vorschriften Ausländer, welche in den im Reichsrathe vertretenen Ländern sich verehelichen wollen, bei den zur Entgegennahme der feierlichen Erklärung der Einwilligung zur Ehe gesetzlich berufenen Functionären (§. 75 und 127 a. b. G. B. Gesetz vom 25. Mai 1868 R.-G.-Bl. Nr. 47, Artikel II, des Gesetzes vom 31. Dezember 1868, R.-G.-Bl. Nr. 74 de 1869, Gesetz vom 9. April 1870, R.-G.-Bl. Nr. 51) sich über die persönliche Fähigkeit, nach den Gesetzen ihres Landes eine gültige Ehe zu schließen, auszuweisen haben, und daß insbesondere die Verehelichung bairischer Staatsangehöriger nach dem in Baiern dormalen geltenden Gesetze vom 16. April 1868 über Heimat, Verehelichung und Aufenthalt und der hiezu gehörigen Gesetzesnovelle vom 23. Februar 1872 überhaupt nur auf Grund eines von der zuständigen Behörde ausgestellten Zeugnisses, daß gegen die beabsichtigte Eheschließung kein im Gesetze begründetes Hindernis besteht, erfolgen darf.

Zur Ausstellung eines solchen Zeugnisses ist in Baiern nur die Districts-Verwaltungsbehörde jener Gemeinde berufen, in welcher der Mann heimatsberechtigt ist.

Die Districts-Verwaltungsbehörden sind die k. Bezirksämter und die Magistrate der unmittelbaren Städte.

Hier folgt ein Verzeichnis der zur Ausstellung von Verehelichungszeugnissen in Baiern berechtigten unmittelbaren Städte:

1. Kreis Oberbaiern: Freising, München, Ingolstadt. 2. Kreis Niederbaiern: Landshut, Passau, Straubing, 3. Kreis Oberpfalz: Amberg, Regensburg. 4. Kreis Oberfranken: Bamberg, Bayreuth, Hof. 5. Kreis Mittelfranken: Ansbach, Dinkelsbühl, Eichstätt, Erlangen, Fürth, Nürnberg, Rothenburg a./N., Schwabach, Weizburg. 6. Kreis Unterfranken: Aschaffenburg, Schweinfurt, Würzburg. 7. Kreis Schwaben und Neuburg: Augsburg, Donauwörth, Kauf- baiern, Kempten, Lindau, Memmingen, Neuburg a./D., Nördlingen.

Alle übrigen Gemeinden sind dagegen zur eigenen Ausstellung eines solchen Verehelichungszeugnisses nicht berufen.

Eine im Widerspruche mit diesen Bestimmungen eingegangene Ehe ist so lange, als die Ausstellung des Verehelichungszeugnisses nicht nachträglich erwirkt wurde, in Baiern bürgerlich ungiltig, und sohin im Falle der Verehelichung eines Baiern mit einer Ausländerin auch in Bezug auf die Staatsangehörigkeit der Gattin und Kinder ohne Wirkung.

Die nachträgliche Ausstellung eines Verehelichungszeugnisses ist aber nach der constanten Rechtsprechung des bairischen Verwaltungs-Gerichtshofes insbesondere dann unzulässig, wenn die fragliche Ehe wegen bereits erfolgten Ablebens des Einen Ehegatten factisch nicht mehr besteht."

Es wird demnach der hochwürdige Seelsorgeclerus hievon zur Wissenschaft und Darnachachtung mit der Weisung verständiget, keine Eheschließung eines bairischen Staatsangehörigen eher zuzulassen, bevor derselbe nicht ein legales von der competenten Districts-Verwaltungsbehörde (Bezirksamte oder dem Magistrate einer der namhaft gemachten unmittelbaren Städte) ausgefertigtes und vorschriftsmäßig legalisirtes Verehelichungszeugnis beigebracht hat.

Was die erforderliche Beglaubigung solcher Zeugnisse betrifft, so sind in dieser Beziehung nunmehr die Bestimmungen des Legalisierungsvertrages zwischen Oesterreich-Ungarn und dem deutschen Reiche vom 25. Februar 1881 R.-G.-Bl. Nr. 85 Art. IV. und der Justiz Minist.-Verordnung vom 12. Februar 1881 R.-G.-Bl. Nr. 13 maßgebend und genügt sohin die Legalisirung der Urkunde durch die betreffende königlich bairische Kreisregierung.

III.

Belastung des Kirchen-Pfründen- oder Kloster-Vermögens.

Der Herr Minister für Cultus und Unterricht hat mit Erlaß vom 2. Februar 1882, Z. 344 angeordnet, daß dem Einschreiten um staatliche Genehmigung beabsichtigter Belastungen des Kirchen-Pfründen- oder Klostervermögens stets ein vom Ordinariate zu bestätigender detaillirter Nachweis über den bereits vorhandenen Gesamt-Passivstand der betreffenden Vermögensmasse und zwar unterschiedslos, ob nach den bestehenden Normen zu dessen Contrahirung eine staatliche Genehmigung nothwendig war oder nicht, anzuschließen ist.

IV.

Historia Cathedralis Ecclesiae Labacensis.**Auctore Ioanne Gregorio Thalnitschero I. U. D.**

(Continuatio.)

Cum hactenus de residentia episcopali egerimus, superest, ut possessorum huius memmores simus, et quidem recentis a Friderico Tertio restaurati Episcopatus. Si etenim primitivae Labacen. Ecclesiae episcoporum seriem ab anno Christi 69., quo a s. Herinagora erecta fuit, contexere vellemus, densiori utique volumine opus esset.

Sigismundus, illustrissimo sanguine Lambergiorum oriundus, qui virtute et scientia universo orbi inclaruit, ita, ut per summa quaeque reipublicae decora ad praecipuas Germaniae infulas et ipsas sacras purpuras sit eluctatus. Primum Parochus s. Martini extra Crainburgum, tum Eleemosynarius et Confessarius Friderici III. Imperatoris, a quo anno 1461. in primum Episcopum sanctae Labacen. Ecclesiae constituitur; cui dignitati per 24 annos summa cum laude praefuit. Obiit Labaci cum fama sanctitatis die 28. Junii, anno 1488.; sepultus in cathedrali Basilica; cuius tumba, cum anno 1678. aperiretur, incorruptum eius sacrum corpus repertum, suavem edidit odorem. Exstat huius Oberburgi sequens monumentum:

I. X^{po} O. M. E. Q. M. M. M. V. S.

„Rmo. in X^o. D. Sigismundo, Lambergiana illustri orto familia, primo s. sedis Episcopalis Labacensis Antistiti, a Friderico III. Rom. Imp. et Pio II. Pont. Max. gloriosissimis fundatoribus ad eam ob merita sua inclita, Deo vocante subvecto, Anno X^{ti}. 1461. Thomas Epus. Nonus eius successor, Ferdinandi II. Rom. Imp. Cosiliarius, in excelso interioris Austriae regimine Locumtenens, ac pro s. Religione Catholica Reformator. Anno SS^{mi}. Jubilaei 1625., huius saeculi primo posuit.“

Christophorus Raubar, Carniolus, avitae equestris nobilitatis, toga et sago illustris, dum Viennae 18 annorum adolescens litteris operam daret, nominatus fuit ad episcopatum Labacen., ad quem confirmationem ab Alexandro VI. anno 1493. obtinuit. Anno 1509. Administrator episcopatus Secoviensis effectus, et Commendator abbatiae Admontensis; ad suprema munia Legati ad Septemviros: Generalis annonae in bello Veneto et confiniorum Croatiae Praefectus, ac supremi inferioris Austriae Locumtenentis adoptatus. Palatium episcopale a fundamentis extruxit. Obiit 26. Oct. anno 1536. regim. 44, aetat. 62. Tumulatus Oberburgi cum magnifico ac splendido deposito cum sequenti inscriptione: „Christophorus a Domo Rauborum, Secundus Pontifex Labacensis, Administrator Episcopii Secovien., Commendator Abbatiae Admontensis, vita pie ac liberaliter acta 26. mensis Octobris, Anno Salutis nostrae 1536. hic conditus. Vixit annis 58, mensibus 7, diebus 15; possedit Episcopatum Labacen. Ann. 44. Secovien. ann. 25. Admont. ann. 28. vivens sibi posuit“.

Franciscus Kazianer, L. B., Carniolus gente, ex Canonico Passaviensi et Praeposito Saliensi in Episcopum eligitur, postquam duobus annis ante obitum antecessoris vices, seu coadjutoris munus cum laude gessit. Obiit anno 1544., aetatis 59. regim. 8., de quo exstat Oberburgi hoc monumentum:

„Tertius e primo successit hic ordine Praesul,
 Nobilis et prudens, ingenioque sagax.
 Rauberi arbitrio adscitus tulit infulae honores
 Tempore quos rapuit, Parca maligna brevi.“

Urbanus Textor, Carniolus Carstensis, humili loco ortus, eximiae e contra doctrinae, ex Confessario, Eleemosynario et Concionatore aulico Episcopus, zelus orthodoxae fidei progugnator et eximius Societatis Jesu, tunc primum notae, fautor, ad quem exstant litterae s. P. Ignatii, quibus eidem religionem suam commendavit. Dum legatione caesarea fungeretur in imperio, Donavertae ex lapsu per scalas ab haereticis ipsi structo, gloriosus pro fide martyr obiit anno 1558., ibidem sepultus.

Petrus a Seebach, provincialis Carniolus, alumnus Oberburgensis, ex parcho Moraizensi in Carniolia et Rusbacensi in Austria ad Episcopatum promotus anno 1559. Obiit anno 1570. aetat. 67, regim. 11, sepultus Oberburgi.

Conradus Gluschitsch, Carniolus Carstensis, ex parcho Hyperlabacensi in Episcopum promotus, bona episcopatus abalienata redemit. Anno 1578. Goritiam a Lutherianismo purgavit et Romanae ecclesiae feliciter restituit. Obiit vir apostolicus anno 1578. aetat. 51. regim. 8., sepultus Oberburgi.

Balthasarus Radlitius, Carniolus Weixelburgensis, ob singularem doctrinam gradatim ad hanc dignitatem ascendit, dum e Canonico Labacensi in Decanum, ab hoc in Episcopum eligitur. Laudatur ab eloquentia, qua pollebat. Obiit anno 1580., aetat. 47, regim. primo, cuius exstat monumentum Oberburgi:

D. O. M. S.

Balthasari Radlitio, olim Decano Eccliae. ac Vicario Generali Labacensi, Slavice dicendi peritissimo, ab Archiduce Carolo praesentato et a Gregorio XIII. confirmato. Idib. Maji ann. 1579. vita functo, praedecessori optimo, memoriae ergo Thomas Nonus Episc. Labacen. F. F. ann. 1623.

Joannes Tautscher, Carniolus Carstensis, ex Archidiacono Goritiensi Episcopus factus, et supremus Graecii Locumtenens; sub cuius regimine, instante Clemente VIII. Pontifice, anno 1595. P. P. Soc. Jesu Labacum introducti. Obiit 24. Augusti ann. 1597. aetat. 61., regim. 17. cui sequens monumentum posuit Thomas, Episc. Labacensis:

I. O. M. M. Q. E. Episcopo Labacen. Octavo Joanni Tautscher, AA. et Philosophiae Doctori, Canonico Viennensi, Parcho et Archidiacono Goritiensi Patriarchali, serenissimi Archiducis Caroli atque in interregno Ernesti et Maximiliani ac Filii Ferdinandi Consiliario intimo, nec non Provinciarum Austriae inferioris Locumtenenti meritissimo, ab eodem Carolo Kalendis Martii anno 1580 ad Episcopatum bene et praeclare diu gestum evecto, mox a Gregorio XIII. S. R. E. Pont. Max. Kalend. Junii eiusdem anni confirmato, vita demum Graecii 24. Aug. ann. 1597., magno bonorum omnium luctu, pie functo. Thomas Crön eius olim Canonicus Ecclesiastes, Decanus Labacen., ac tandem in Eptu. et locumtenentis Ferdinandi 2di. jam tunc Rom. Imp. officio successor, memoria et gratitudinis ergo F. F. anno Dni. M. D. C. XXII.

Thomas Crönn., Labacensis, Consulis filius. Hic omnes antecessores praeclaris gestis excelluit. Ex Decano Labacensi factus Episcopus, totam Carnioliam a Lutheri dogmate purgavit, plurima templa erexit, cathedralem Basilicam pretiosa suppellectili dotavit, pavimento ornavit; dominia Episcopatus auxit, P. P. S. J. locum recreationis sub Turri aedificavit, Labaci et Graetii Alumnatus fundavit, Capucinos Lacacum induxit, Locumtenentis munus Graetii summa prudentia subiit. Obiit vir apostolicus plenus dierum 10. Febr. ann. 1630. Sepultus Labaci in cathedrali Basilica.

Rainaldus Scarlichius, nobilis Dalmata, ab Episcopatu Tergestino ad hanc dignitatem promotus, supremus interioris Austriae Locumtenens. Obiit die 17. Decembr. 1640., regim. 10. Sepultus Labaci in cathedrali Basilica.

Fridericus Otto S. R. J. Comes a Buechaimb, Austriacus, ex Canonico Passaviensi, Magdeburgensi et Salysburgensi Episcopus Labacen. Vir omni eruditione excultus, antiquitatum et rei nummariae cultor. Castrum Görtschach, quod Labaco duobus miliaribus abest, funditus extruxit, aulam episcopalem magna parte restauravit et Basilicam nova suppellectili auxit. Cum maxime prosperi de eo sermones essent de purpura Romana, morte subripitur anno 1664. die 3. Aprilis, Pasavii sepultus.

Josephus ex Comitibus de Rabatta, Goritiensis, Ord. s. Joann. Hierosolymitani Eques, Commendator in Lossem, Oberlibich et Grostniz, Archiducis Caroli Josephi aulae praefectus et haeres. Commendatur ob liberalitatem in pauperes et in functionibus ecclesiasticis peragendis exactam observantiam. Obiit Labaci ultima Febr. ann. 1683., aet. 60., reg. 21. Quiescit in cathedrali Basilica cum sequenti memoria . . .

Sigismundus Christophorus S. R. I. Comes a Herberstain, Styrus, ex Canonico Passaviensi et Ratisbonensi primum Praepositus Labacen., inde Rudolfswertensis, tum Episcopus Labacen. Resignavit anno 1701. annuente Pontifice et Caesare et 1. Junii ad vitam privatam ad P. P. Oratorii s. Philippi Nerii Perusiam secessit. Cathedralem Basilicam nova suppellectili dotavit, Bibliothecam publicam et musices proventus auxit, Episcopatus aulam, aliasque arces eo spectantes aedificiis ornavit, ad aedificium Neo-basilicae larga manu succurrit.

Ferdinandus, S. R. I. Comes a Kuenburg, Goritiensis, Canonicus Salysburgensis, Archipraesulis ibidem Maximiliani Gandolphi non modo avitae nobilitatis sanguinis, sed et omnigenarum virtutum haeres. Castrum Görtschach amplo horto nobilitavit, aulam episcopalem elegantibus conclavibus exornavit. Literarum et literatorum fautor eximius, eruditione, magnanimitate prudentia et pietate nulli inferior, liberalitate erga egenos clarus; Eleonora Magdal, Imperatrici charus cuius augustam filiam Mariam Annam Joannis V. Regis Portugaliae sponsam qua Legatus Ulyssiponam comitatus. Fit Archiepiscopus Pragensis.

Franciscus Carolus S. R. I. Comes a Kauniz, Austriacus, Viennensis, Metropolitanae Salysburgen. et Cathedr. Passavien. Canonicus, Praepositus Altetingensis; palatii apostolici causarum Auditor. post Ferdinandum Episcopum a vinculo Ecclesiae Labac. a Clem. XI. solutus et ad Archiepiscopum Pragensem promotus a Josepho Imp. nominatus et a Carolo Rege rathihabitus. Possessionem accepit 10. Sept. anno 1711. aetatis suae 33. Ob litterarum scientiam cum generis claritate conjunctam, vitae munditiam, honestatem morum, spiritualium providentiam et temporalium circumspersionem laudatur.

CAPUT X.

De Oratorio sacratissimi Corporis Christi.

Nunc Oratorium, quod latus Basilicae, sanctae Labacensis Ecclesiae, stipat, perlustremus. Datum huic eleganti fabricae initium anno M.DC.XL. eo locorum, ubi domus Satlbergiana stetit, quam vigore instrumenti publici anno 1639. emanati Congregatio alma ss. Corporis Christi a venerabili Capitulo Labacensi redemit. Amplum est opus, ac juxta regulas architectonicas formatum, latitudinem duplo largitudine excedit. Subtus commodo gaudet porticu, scalae amplae facilem praebent accessum ad atrium, quod Oratorio praeficitur, unde ad chorum musices patet scala. Pavimentum ei sat elegans accessit anno 1646. Notandum hoc loco venit, quod in hoc amplo domicilio, cum augustissimus Imperator Leopoldus Magnus, modo regnans, Labaci personaliter existens, anno 1660. 13. Septembris homagium susciperet, provinciae proceres primarii in supremis haereditariis muniis constituti, in decem tabulis quisque suos amicos, quam sumptuosissime tractaverint. Libet horum nomina subjungere:

Aulae Praefectus: Henricus Ludovicus S. R. I. Comes a Turri.

Mareschallus: Wolff. Engelbertus S. R. I. Comes ab Auersberg.

Camerarius: Idem excellentiss. Comes ab Auersberg.

Stabuli Praefectus: Joannes Georgius L. B. a Lamberg.

Venationum Praefectus: Joannes Jacobus Comes Khüsel

Culinae Praefectus: Joannes Gothard L. B. ab Egg.

Pocillator: Joannes Siegfried, Princeps ad Eggenberg.

Promicondus: Io. And. Com. a Saurer, eius loco Maxim. Com. a Schrottenbach.

Dapifer: Joannes Georgius, Dominus ab Hohenwarth.

Falconum magister: Ludovicus Ambrosius Panizoli;

quos vero tractaverint in Annalibus Valvasorii Lib. X. pag. 384 reperire licet, quo lectorem remittimus. Quanto non praeterea id commodo, praesenti de qua agimus Basilicae fabricae fuerit, nemo est, qui ignoret. Hic solitae quotidianae missae cantatae, beneficiatorum obligationes et chorus canonicorum peragebatur. Hic diebus festivis concio dici ad populum et sacramenta piis fidelibus administrari solebant. Hoc tempore Jubilaei loco dirrutae cathedralis Basilicae visitandum cum tribus aliis praefixum fuit: Hic „Te Deum laudamus“ ob expugnationem Landaviensem ab invictiss. Josepho, Rege Romanorum et Hung., celebratum. Hic, ut uno verbo omnia complectar, omnes sacrae peractiones habitae. Divinâ proinde providentia id huc olim locatum credimus, ut Episcopatus eo in omnibus occurrentiis libere frui possit.

Oratorii fabricam hucusque perstrinximus; superest, ut eiusdem Congregationem perspiciamus. Haec omnes reliquas Congregationes Labacenses, tum vetustate tum redditibus antecellit. Sunt autem, dum haec scribimus, numero 18., in cathedrali Basilica praeter hanc numero quatuor. Speciatim: Societas Nobilium, sub invocatione s. Dysmae, agonizantium patroni, quae numerum 51 aggregatorum non excedit, et si qui assumuntur, pro supernumerariis habentur. Redemptoris mundi, mercatorum haec proprie est. Sanctiss. Trinitatis et neo erecta Clericorum sub invocatione s. Philippi Nerrei.

In ecclesia s. Jacobi Apostoli P. P. S. J. vigent quatuor Congregationes, seu Deo et Deiparae congregatos coetus, qui sub suo Praeside Congregationis virtutibus student et caeteris exemplo praecunt.

Agoniae Salvatoris nostri, omnium copiosissima, quae ultra . . . millia numerat. Altera Magnae Dei Matris sine labe conceptae, quam vulgus germanicam nominat; haec tam nobiles quam cives numerat. Tertia sub titulo Assumptae in coelum Virginis, seu Major, rhetores et poetas sodales habet. Quarta Natae Angelorum Reginae, ex suprema mediaque Grammatica scolares complectitur.

Templum Annunciatae Virginis P. P. Ord. S. August. Eremit. tres numerat. 1. Sanctiss. Rosarii, 2. Eiusdem Rosarii perpetui, 3. S. Mariae Virginis de consolatione, s. Augustini et Monacae Corrigiae.

Tres pariter numerat ecclesia Assumptae Virginis P. P. Franciscan. Reformatorum: Scapularis videlicet, Cinguli s. Francisci Seraphici et s. Antonii thaumaturgi Paduani.

In ecclesia divi Josephi, nutritii Christi et tutelaris Austriacarum ditionum, P. P. Discalceatorum Ord. S. Augustini binae reperiuntur, quarum una sub invocatione sacrae Familiae: Jesus, Mariae, Joseph nuncupatur, altera Matris Dolorosae, mortuorum vulgo audit.

Has comitatur neoerrecta pia Congregatio in ecclesia [s. Michaelis Archangeli, Sanctimonialium virginum ord. s. Clarae sub invocatione sacratissimi Cordis Jesu.

Ex his quas recensuimus, uti Venetiis sex Congregationes, quas Scholas vocant, reliquis praeeminent, sic Labaci sex sequentes primatum tenent: „Sacratissimi Corporis Christi, utpote vetustissima; Nobilium, ibidem sub invocatione s. Dismae, charitativa; Agoniae, amplissima; Sine labe Conceptae, vulgo „germanica“, incluta; Rosarii, famosissima; Scapularis, pietosa.

Redeamus ad nostram, unde recessimus Congregationem, et perspicimus eiusdem vetustatem, de qua exstat in matricula dictae almae ac vetustissimae Congregationis sequens inscriptio:

I. † M.

D. O. M.

SVA AB AETERNA PROVIDENTIA

BENE CVNCTA SVAVITER DISPONENTE

QVANDO PIVS SECVNDVS [ANTEHAC AENEAS SYLVIVS SENENSIS: SECRETARIVS CAESARIS AVGVSTI: PAROCHVS SLAVI GRAECENSIS, INDE EPVS. TERGESTIVS, AC SENENSIS et S. R. E.

Cardinalis PICOLOMINAEVS NVNCVPATVS] S. Sedis Apostolicae Fastigium: et glorisiss: Imp. Friedericus Tertius, Archidux Austriae de tanta Clientis olim sui Secretarii, ac Sacellani provectione et sublimitate laetabundus; Culmen Thronumque Romani Imperii, annis Quinquaginta tribus, plus minus respective felici gubernatione tenuerunt.

Haec pia, Sanctiss. ac Diviniss. Sacramenti Fraternalitas LABACEN: in Ecclia. S. Nicolai Myrensis Epi. ad laudem et Gloriam DEI Omnipotentis rite instituta, inde usque initium ac incrementa sumpsit

Anno Dni. M. CCCC. LX. I.

Cum haec aliquot annis immunis florisset, suas passa est calamitates, ac imanis haereseos turbines, donec circa finem saeculi 16. jussu Ferdinandi II. Romanorum Imperatoris, acerrimi catholicae fidei progugnatoris, sub poena amissionis vitae, Luterani omnes, quorum pseudo-praecones, quatuor

principaliter domicilia tenuerunt, duo in Foro veteri, quae ab sacris imaginibus lapidi incisis [utpote ad s. Christophorum, s. Crucem, s. Florianum et s. Barbaram] dignosci poterant, proscriberentur; quam rem strenue promovit insignis ille Lacacensium Praesul Thomas Crönn, qui urbem hanc a foeda hac colluvie penitus expurgavit.

Videamus modo qua tempestate famosissimae Archi-confraternitati Corporis Christi Romae s. Laurentii in Damaso fuerit aggregata. Promoverunt hoc negotium, gubernante sanctam ecclesiam Labacensem Joanne Episcopo, Sebastianus Samuyen, Decanus et Thomas Crönn, Canonicus Labacensis. Anno 1592. petierunt ii nomine totius Sodalitatis sequentibus motivis:

„Cum ante annos plus minus triginta, haereseon buccina, ob peccata terrae pastorumque somnolentiam, dirum in hac patria insonuisset: mox vero sensim ingravescendo permultos e gremio catholicae Ecclesiae [proh dolor] abriperet, eoque nomine efficeretur, quod in hac Labacensi olim florentissima civitate, adeoque tota provincia, ubi pietas ante et devotio avita, ex quo Carniolorum natio Christum induisset, magna constantia vigerunt: illicet stupor quidam et ignavus torpor in locum subingressi, magnam sane magnatum populique partem virulenta sua dulcedine et licentia captam penitus occuparet: Catholicorum autem residuam paucitatem pro eo [qui tunc vel maxime fuerat necessarius] zelo ac fervore somnolentos valde et tepidos, ne frigidus omnino dicam, relinqueret, in tantum sane, quod in templo sacris exercitiis, praesertim vero catholicorum funerum conductionibus, rari admodum, qui ea comitantur, rariores multo, aut fere nulli, qui feretrum piis humeris subirent, non sine piorum scandalo et haereticorum cachinnis, qui suae pesti multo ferventius incumbentes circa haec suo modo in suis synagogis frequentissimi, deserviebant, invenirentur. In hoc autem, sic ruinoso ecclesiae Labacensis statu, summa Dei bonitate et miseratione excitati sunt viri quidam boni, qui haec mala, propediem religionis sanctitati finem allatura, altius animo expendent: neve multorum pereuntium exemplo, eaque paucorum residua paucitate, catholica plebecula, paulatim omnis exorbitaret, salutari consilio providentes, Congregationem sive Fraternitatem augustiss. et diviniss. Sacramento Corporis Christi, Regis virtutum et gloriae omni devotione et humilitate servituram, jam olim Friderici III. Imp. gloriosiss. mem. tempore ann. 1461. pie fundatam, postmodum autem haereticorum pravitate dissipatam, iterato, quasi postliminio revocantes erexerunt. Labaci datae Dominica „Reminiscere“, anni 1592.“

Cura proinde et singulari dexteritate religiosorum Patrum F. Hieronymi, Dalmatae, Ordinis Capucinorum, Praedicatoris quadragesimalis Italici in cathedrali Labacensi Basilica et Patris Bonaventurae, eiusdem Ordinis, Commissarii Generalis Romae existentis, aggregatio prospero successu impetrata, summis privilegiis, quibus eadem florentissima Archiconfraternitas Romana gaudet, haec nostra vigore emanatae Bullae sub dato XI. mensis Junii dicti anni 1592. in perpetuum accumulatur. Grates demum, ut pro gratiis tam promptae associationis referant, binis consodalibus iter suum Romam parantibus committitur, illustribus et nobilissimis adolescentibus D. Joanni Georgio Ainkhürn de Schenkenthurn, Hasberg et Lubegk, et D. Stephano Roverio. Hi spartam suam cum decore administrant ac Archiconsortium de felici successu ac copiosa fruge, quam indies in exstirpanda haeresi ex hac prospera associatione recipit Confraternitas, erudiunt. Quae autem munera haec nostra Congregatio Romae in signum mutui officii et fraternae conjunctionis per dictos legatos praesentaverit, ac vicissim ab iis perceperit, in supranominata matricula fusius notatum reperitur, quo lectorem remittimus.

Quam tenaciter hucusque eadem Archiconfraternitas Romana cum nostra fidam coluerit amicitiam, liquet ex eo, quod in omnibus occurrentiis, ac nupero Jubilaeo universali anni 1700., Romam ad capiendum illum magnum thesaurum, litteris 14. Octobris anni 1699 datis, nostros consodales confoederatos quam humanissime invitare non dubitarint, offerendo illis quotquot venerit, diversorium

nec non ulteriora officia charitatis ad contestandum affectum fraternum. Hinc cum inter reliquos ex hac Sodalitate illustrissimus D. Petrus Antonius Codelli de Fahnenfeld et D. Joannes Stephanus Florian-tschitsch de Grienfeld I. V. D. iter Romam pararent, iis, utpote viris summis ornamentis, honoris, vir-tutis, fortunae et ingenii praeditis, credentiales traditae, ut de humanissimo offerro condignas nomine caeterorum referant grates, ac mutua offerant officia.

Aemula olim ac laudabili concertatione dotarunt nostram Archiconfraternitatem insignes bene-factores, inter quos non intermorituro nomine numerantur: Adamus Sontner, Canon. ac Vic. Generalis Labac., Michael Taller, Gregorius Kunstl, Markus Wenkovitsch.

Pro coronide huius tituli, quod summum rei est data servavimus, ut gemmeo stylo facundo ad posteros marmori insculpamus, tot haec alma ac vetustissima Congregatio fulget sideribus, quot Impe-ratoribus, Regibus, Archiducibus, Reginis, Archiducissis, qui propria manu maxima parte Labaci perso-naliter existentes, nomen matriculae inseruerunt:

Ferdinandus II. Rom. Imperator, Pius et Justus
29. Novem. 1637.

Leopoldus Magnus, Rom. Imperator, augustiss.
8. Octobris anni 1660.

Maria, nata 10. Novem., nupsit Principi Transylvaniae, 27. Nov. anni 1596.

Ferdinandus, Archidux Austriae, dein hoc noe. III. Imp., fer. IV. Cinerum anni 1597.

Maximilianus Ernestus, feria IV. Cinerum anni 1597.

Leopoldus, Archidux Salysb. et Passavien., Canon. Feria IV. Cin. anni 1597.

Gregoria Maximiliana, Philippi III. Hispan. Regis sponsa, 28. Decembr. ann. 1596.

Leonora, Archiducissa, 28. Decemb. ann. 1596.

Margaretha, Hispan. et Ind. Regina 28. Novemb. 1596.

Maria Magdalena, Cosmae II. Magno Florentiae Duci nupta, 7. Sept. ann. 1597.

Constantia, Poloniae et Svetiae Regina, 7. Sept. 1597.

Maria, Regina Hungariae et Bohemiae, 8. Febr. ann. 1636.

Leopoldus Wilhelmus, 29. Nov. ann. 1637.

Maria Anna, Maximiliano Bavariae Duci nupta, 13. Decembr. 1610.

Maria Maximiliana, 12. Jan. ann. 1597.

Numerat praeterea quinque Archiepiscopos, plurimos Principes-episcopos Labacenses et Grae-censes; Principes Dietrichstainios, Auerspergios et Eggenbergios, Abbates, Praepositos et sexcentos alios de illustri prosapia Comitum et L. B. oriundos.

(Continuabitur.)

V.

O svetinjah sv. Deodata v frančiškanskej cerkvi v Ljubljani.

(Zgodovinsko-kronologična črtica.)

V kratkem se bodo slovesno prenesle prekrasno okinčane svetinje sv. Deodata mučenika, ki so 4. aprila t. l. došle iz Rima, na svoje staro mesto, v cerkev frančiškansko v Ljubljani. Menimo, da ne bo odveč, ako pri tej priliki podamo tu ob kratkem zaznamke, katere nahajamo zabeležene o ostankih tega svetnika.

Bilo je leta 1737., ko je dobil bivši provincial in glavni vizitator hrvatsko-kranjske frančiškanske provincije, P. Sigismund Škrpin, po posredovanji imenitne gospé Oktavije Strozzi, truplo sv. Deodata sè steklenico njegove krvi

v dar. Ta gospa je bila soproga Kasilijanskega vojvode Filipa Corsini, ki je bil pravnuk papežu Klemenu XII. Našlo se je truplo sv. Deodata na pokopališči sv. Kaliksta v Rimu in potem je shranjeno bilo v papeževem svetinjšči. Predno se je pa odposlalo iz Rima v Ljubljano, preiskala ga je natanko kongregacija za odpustke in svetinje, ter potrdila kot pravo truplo svetnikovo. Od Porfiredskega škofa Tomaža Cervioni dne 3. sept. 1737 l. lastnoročno podpisano potrdilo te istinitosti, poslano sè sv. ostanki vred P. Sigismundu Škrpinu*), dovoljuje tudi, da se svetinje sv. Deodata smejo postaviti v vsakej cerkvi in očitnej kapeli na tak kraj, da jih lahko hodijo verni častit. Položilo se je tedaj omenjenega leta sv. truplo v leseno, lepo belo, dobro zaprto in od škofa zapečateno skrinjico, prevezano z rudečo svilo, ter se je neslo z veliko častjo iz večnega mesta, dalje se pa prepeljalo po morji do Trsta.

Dne 30. novembra na večer v praznik sv. Andreja 1737. leta so dospele svetinje v luko Tržaško. Šest duhovnov žlahtnega stanu, namreč Anton pl. Juliani, Antonel Frankolsperški, Ivan Krstnik Macchiorlatti, škofijski kancelar, Anton Scussa, Anton Roab in Andrej Bevilaqua, jih vzdigne iz ladije ter spoštljivo nese na ramenih v hišo Josipa Giussani. Kakor hitro se je bil po Trstu raznesel glas, da so prišle svetinje sv. Deodata, hiteli so ljudje obojega spola v trumah od vseh strani ne le k ladiji, temuč zbirali so se potem tudi od jutra do večera v hišo, kjer je bil shranjen dragoceni zaklad, skazovat mu svoje počescenje. Vse to nam dokazuje druga listina, izdana od tadanjega škofa Tržaškega pl. Luke Sertorija del Mestri barona Schönberg-skega dne 22. jan. l. 1738.**)

Kmalopaz vzdignejo ostanke sv. Deodata in jih neso iz Tržaškega mesta proti belej Ljubljani. Navrhniki jih položijo v čoln, ter jih po Ljubljani prepeljejo tik pod zidovje ljubljanskega frančiškanskega samostana. Ta samostan pa takrat ni stal ondi, kjer zdaj bivajo očetje frančiškanje, temuč sedanje gimnazijsko poslopje je bil poprej samostan frančiškanski in sklenjena je bila ž njim cerkev vnebovzvetja Marijnega. Do sem je priplul čoln s sv. Deodatom 5. januarja l. 1738. Lahko si mislimo kako veselje in tekanje je nastalo po Ljubljani, ko se je razširila vest: „svetnika peljejo!“ Vsi redovniki se podajo z gorečimi svečami proti čolnu, polni radosti, da so obdarovani s tako neprecenljivim biserom. Štirji duhovni nalože sveto skrinjico na svoja ramena, ter jo neso z vso dostojnostjo med slovesnim petjem na poseben zato uže poprej odločen prostor. Tu se zapoje zahvalna pesem in odmoli nekaj molitev. Da bi se pa prepričal, je li truplo avtentično, ukaže ljubljanski škof Sigismund Feliks grof pl. Schrattenbach generalnemu vikarju in kanoniku Ivanu Jakobu Schillingu, da naj s kanonikom Antonom Laknerjem in vpričo drugih duhovnov skrinjico odpečati in vse natanko preišče. Tako se zgodi. Prepričavši se, da so v Rimu pritisnjeni pečati celi, da se vse vjema s pridejanim pismom pošiljateljčevim, in da je to pravo telo sv. Deodata z njegovo krvjo, izdal je Ljubljanski ordinarijat sledeče potrdilno pismo, ki se nahaja v zapisniku kn. šk. ordinarijatnega arhiva:

Nos Sigismundus Felix,

Dei et Apostolicae Sedis Gratia Episcopus Labacensis, Sac. Rom. Imp. Princeps
ex Comitibus de Schrattenbach et L. L. B. B. de Heggenberg et Osterwiz,
Metropolitanae Salisburgensis Ecclesiae Canonicus Capitularis

Capsam annexo authentico testimonio Romae sub die 3. mensis Septembris, elapsi 1737 anni dato, ligneam albam vittâ sericeâ rubri coloris colligatam, et Sigillo Illmi. et Revmi. Fr. Thomae Cervioni a monte Ilcino Patritii, Senensis Archiepiscopi, Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopi Porphyrensis, Sacrarii Apostolici Praef., Pontificii Solii Assistantis, ac totius Ordinis Eremitarum S. Augustini Ex-Generalis obsignatam ad jussa Illmae. ac Excell. Dominae Dnae. Octaviae Strozzi, Illmi. ac Excellmi. Dni. Corsini, Sanctissimi Dni. Dni. nostri Clementis XII. pronepotis, Ducis Casiliani Conjugis, Adm. Rvdo. Patri Sigismundo Skerpin Provinciae Carnioliae Ex-Provinciali et Ex-Procuratori Generali Ordinis Minorum S. Francisci Reformatorum cum Sacro Corpore et vase Sanguinis S. Deodati M. decenter induto in supra dicta capsam collocato dono dato, ab eodem A. R. Patre Nobis praesentatam per Vicarium nostrum Generalem D. Joannem Jacobum Schilling Canonicum Labacensem aperiri demandavimus, et ab eodem apertam ad praescriptum supra dicti authentici testimonii in eadem S. Corpus S. Deodati M. cum vase Sanguinis, ut supra reale et veridicum compertum fuit, quod S. Corpus dein unacum vase Sanguinis in capsam aliam ab intra et ab extra honorificentius ornatam, clatris ferreis munitam, nostroque parvo

*) Prepis te listine se dobi v rokopisnej knjigi, shranjenej v provincijaltnoj knjižnici v Gorici, z naslovom: „Chronologico-Historica descriptio Provinciae S. Crucis Croatiae—Carnioliae, congesta a P. Mauro Fajdiga a. 1777.“

**) Ibidem.

Sigillo obsignatam, reverenter collocatum est, proinde licentiam concessimus idem in Ecclesia Labacensi fratrum Minorum S. Francisci Reformatorum publicae venerationi exponendi. Quae manu propria et Sigillo Officii nostri Episcopalis hisce attestamur.

Labaci ex eodem Officio Episcopali die 7ma. Februarii 1738.

(L. S.)

Sigismundus Felix,
Episcopus Labacensis.

Ostanki sv. Deodata so za nekaj časa stali v stolnej cerkvi. Tretjo nedeljo meseca junija, — bila je prav kakor letos na 18. dan meseca — l. 1741 so se pa svetinje vsled pismenega kn. šk. dovoljenja slovesno prenesle iz stolnice v tadanjo cerkev frančiškansko. Ko se je vse priredilo, oznanila se je slovesna procesija za ta dan. Svečanost je bila veličastna. Udeležil se je ganljive procesije ves kapitelj, vse duhovenstvo stolne cerkve, redovniki, prvi plemenitaši mesta, magistrat z odličnimi meščani, vse zadruga s svojimi banderi in neštevilne množice vernih. Z veliko častitljivostjo so nesli, med pokanjem topov raz ljubljanskega gradu in donenjem zvonov po vseh cerkvah, svetinje po mestu, ter jih položili slednjič v kapeli brezmadežnega spočetja Marije Device v frančiškanskej cerkvi na altar. Tu so ostale svetinje vernikom izpostavljene v češčenje do l. 1785.

Tega leta so se pa preselili frančiškanje čez vodo, v poprejšnji avguštinski samostan pred mostom, kjer zdaj prebivajo. Vzeli so saboj tudi ostanke sv. Deodata in jih postavili na altar sv. Križa v cerkvi oznanjenja Marije Device. Ali časi so bili tadej menj ugodni za očitne slovesnosti. Vsled ukaza cesarja Josipa II., izdanega ravno v tem letu, prepovedane so bile vse procesije, razun o sv. Telesu in križev teden. Zato tudi ne najdemo nikjer zapisano, da bi se bilo drugo prenešenje kostij sv. Deodata slovesno zgodilo. Med ljudstvom se je pa vendar spomin na to prenešenje ohranil, ter obhajal se vsako leto dne 18. novembra. Tako tudi češčenje sv. ostankov in veliko zaupanje na pomoč sv. Deodata med vernimi ni ugasnilo do današnjega dne.

Ko so pa predlanskim jeli prenavljati od znotraj frančiškansko cerkev, zapazili so, da je omara, v katerej se hrani okostje sv. Deodata z napisom: „S. Deodatus Martyr“, uže precej zelo trhljena, da kaže špranje, skozi katere se praši va-njo, in da je tudi obleka svetnikova od starosti uže preperela. Sklene se tedaj, naj se dá napraviti nova omara in tudi dostojno oblačilo svetnikovim kostem. Ker pa za prav posebno olepšavo v Ljubljani ni dovoljnih močij, odloči se za cerkveno umetnost zelo vneti gvardijan, P. Kalist Medič, sv. Deodata ostanke poslati v Rim na društvo, ki se posebno peča z olepšavo svetinj in se zove: „Lipsanoteca seu Custodia Reliquiarum.“ Obitelj A. Scävola, ki ima od papežev privilegij za tako delo, slovi po vsem svetu zaradi svojih umetelnih izdelkov, in s to obitelji se je začelo pogajanje za prenovljenje olepšave pri svetinjah svetega Deodata. Slutil je častiti samostanski predstojnik dobro, da stroški za to stvar ne bodo majhni, ali želel je pa tudi po drugej strani, da dragoceni zaklad dobi dragoceno opravo, ki bi iznenadila tudi strokovnjake v umetnosti. Avgusta meseca 1880 l. odposlale so se toraj kosti sv. Deodata v Rim nazaj. Spremljalo jih je pismo kn. šk. ordinarijata ljubljanskega od 25. avgusta 1880, ki je pričalo, da so bile te svetinje v Rimu potrjene, in da ni nobenega suma zaradi kake prevare.

Izdelavanje in priravnavanje snovi (nekakega voska), s katero so se pooblekle poprej gole kosti svetnikove, ter drobno vezenje obleke njegove, je bilo kaj mudno; izgotovilo se je pa tudi tako srečno, da krasote niso mogli nahvaliti prvi cerkveni možje v Rimu. Da se pa spozna, s kako strogostjo sv. Cerkev čuje nad svetinjami svetnikov, da bi se ne vrnila kaka sleparija, naj razun prej navedenih dokazov omenim še to, da ja pri izdelavanji vse te olepšave vedno moral biti vpričo nek frančiškansk pater, ki je bil nalašč za to v Rim poslan. Verujamemo tedaj, da popraševanje, kedaj da se vrnejo te svetinje, ni bilo običajno.

Slednjič pride naznanilo, da svetnik gre zopet iz Rima. Dne 4. aprila t. l. o polu dveh popoldne se oglasi veliki frančiškanski zvon, ter naznani veselo novico. G. Dobrletov posebej za to priravnani voz prepelje predrago svetinjo s kolodvora v uršulinsko cerkev. Častitljivo ovenčano skrinjico sprejmeta na pragu te cerkve nunška gospoda v roketih. Med obilno množico, med petjem orgelj in zvonov, se prenese skrinjica skozi cerkev v zakristijo, kjer se odpre v pričo škofovega komisarja. Lahko se misli v kako težkem pričakovanji okolo stoječih je g. Dobrlet rahlo oddelaval zaboje. Kako pa tudi vsi ostrme, kako se zavzemo, ko se zalesketa iz njega svetnikovo truplo! Na dragem ležišču leži sv. Deodat, kot 25-leten mladeneč, nebeško krasnega in ljubeznjivega obličja v presvitljenem stanu, s črnimi kodrastimi lasmi, in ves udan v voljo Najvišega umiraje mučeniške smrti za sv. vero. Oči ima premile, njegovi lastni zobje se svetijo skoz lepe ustnice in glavo mu obdaja lavorov venec — znamenje zmage. Tako popolnem je posneta narava, da se nam zdi, zdaj in zdaj se bo ljubki mladeneč pre-

dramil in prav globoko zasopel. Nepopisljivo žive so njegove rane, kot da bi mu bile ravnokar vsekane. Kakor glava, tako lepo so izdelane tudi roke in noge ter v polnem ravnomerji. V desni roki drži palmovo vejico na prsni, leva pa leži lahko ob strani z belo lilijo. Ah in ta obleka! Kaj naj bolj občudujemo, ali belo tuniko, bogato prevezeno z zlatom ali temno-rudeči baršunasti plašč? ali pa trojno belih blazin z zlatimi robmi? To vse počiva na ležišču rudeče barve in celota dela silno prijeten vtis. Nekaj te olepšave je delo gospodičine Smrekarjeve v Ljubljani. Novo štirivoglato omaro s steklom spredaj, da se bode svetnik ves lahko videl, je spretno izdelal iz palesandrovega lesa gosp. mizar Ivan Dogan.

Tako bodo svetinje sv. Deodata v kratkem zopet na svojem mestu v tolažbo vsem častilcem tega svetnika. Ponosna res sme biti Ljubljana na to pridobitev, ob enem pa tudi hvaležna č. patru gvardijanu za njegovo dvostransko požrtvovalnost — hvaležna z dejansko podporo pri njegovih sedanjih podjetjih ob licu samostanske cerkve.

A. K.

VI.

O blagoslovu mater po poródu.

V tretjih bukvah Mozesovih, v dvanajstem poglavju beremo naslednjo zapoved Gospodovo: „Žena, ki spočne od moža in rodi sina, bodi nečista sedem dnij . . . In osmi dan naj se dete obreže. Ona pa naj ostane tri in trideset dnij v krvi svojega očiščevanja. Vsega svetega naj se ne dotika, tudi naj ne hodi v svetišče, dokler se ne spolnijo dnevi njenega očiščevanja. Ako pa je rodila deklico, bodi dva tedna nečista . . . in naj ostane šest in šestdeset dnij v krvi svojega očiščevanja. In ko se dnevi njenega očiščevanja spolnijo, naj za sina ali hčer prinese letno jagnje v žgavni dar in golobiča ali grlico za greh k vratom snidnega šotora in naj jo da duhovnu. On naj jo daruje pred Gospodom in moli za-njo in tako bo očiščena svojega krvotočja. Le-to je postava za porodnico dečka in deklice. Ako pa njena roka nima in ne more darovati jagnjeta, naj vzame dve grlici ali dva golobiča enega v žgavno daritev in enega za greh; in duhoven naj za-njo moli in tako bode očiščena.“ To je postava očiščevanja za mater po porodu. Po tej postavi prišla je tudi prečista Devica v tempelj, ne da bi bila potrebovala očiščevanja, ali da bi jo bila vezala postava Mozesova, ampak, da je pokazala svojo ponižnost in pokorščino in tako dala lep izgled materam nove postave.

Sveta katoliška cerkev je po tem vzvišenem izgledu v novej zavezi vpeljala obred blagoslovljenja mater po porodu ali obred vpeljevanja porodnic. Kaj pomeni ta blagoslov?

Katoliška mati ni po postavi primorana priti v cerkev k blagoslovu, kakor je bila to zapoved v starej zavezi, vendar pa je to lepa, hvalevredna navada, po besedah našega obrednika, ki pravi: „Si qua puerpera post partum juxta piam ac laudabilem consuetudinem ad ecclesiam venire voluerit, pro incolumitate sua gratias actura petierit a sacerdote benedictionem . . .“ Beseda „voluerit“ znači, da ta blagoslov ni zapoved, in da se toraj ne sme nobena mati siliti, da naj pride v ta namen v cerkev. Namen blagoslova pa je, da se mati zahvali Bogu, da je srečno prestala nevarnosti poroda, in da duhoven sprosi pri Bogu zanjo blagoslova. Gotovo bode že verski čut in natorna hvaležnost priganjala verno mater, da hiti zahvalit se Bogu za milosti, katere je skazal njej in otroku, katerega je pri sv. krstu očistil podedovanega greha in ga stvoril uda katoliške cerkve, tempelj sv. Duha in dediča nebeškega kraljestva; priganjala, da Bogu obljubi, skrbeti za deteta telesno in dušno dobro, posebno lepo izrediti je, in podučavati v svetelj katoliškej veri; da ga prosi naj otroku ohrani posvečujočo krstno milost; z jedno besedo, da mu dete daruje. Gotovo čudno bi bilo in slab dokaz skrbljivosti matere, ako bi ona odlasala to storiti, ali če bi celo ne prišla po blagoslov.

Kakošen je obred vpeljevanja in kaj pomeni?

Mati pričakuje pri vratih klečé mašnika „foris ad limina genuflectens“, ne da bi bila nevedna vstopiti v cerkev, ker ne pride k očiščevanju, kakor matere stare zaveze, ampak le, da je tako rekoč slovesno vpeljana v cerkev, kedar jo po porodu zopet začne obiskovati, in da pokaže svojo ponižnost v posnemanju Matere Božje. V rokah drži prižgano svečo, ki kakor sploh tudi tu pomeni ono Luč, ki je prišla na zemljo, da razsvetli vsacega človeka, „Luč v razsvetljenje nevernikov“, po besedah pobožnega Simeona; s tem ona tudi obljubi, da hoče hoditi s svojim otrokom v luči svete vere in delati dejanja luči, dobra dela. Da že tu omenimo, je v nekaterih krajih

navada, da drži mati otroka, spremljajoča babica pa gorečo svečo, kar pa po besedah obrednika in po pomenu obreda nikakor ni pravo. Naš obrednik sploh ne omenja nikjer otroka in se tako ozira le na mater, dasiravno je gotovo naravno in primerno, da je vpeljanje matere ob enem tudi darovanje otroka. — Duhoven, „superpelliceo et stola alba indutus“, jo pokropi z blagoslovljeno vodo, po Herdtu „ter in modum crucis, scilicet in medio, a dextris mulieris et ab ejus sinistris“; tako jo stori deležno blagoslova cerkvenega. Po navadni vpeljavi blagoslovov: „Adjutorium nostrum . . .“ moli duhoven tri in dvajseti psalm, katerega je zložil David, ko se je nesla skrinja zaveze na Sijonsko goro. Na to jej poda štolo, „porrigens ad manum mulieris extremam partem stolae“ in jo vpelje na svojej levi strani v cerkev z besedami: „Pojdi v tempelj Božji, moli Sina blažene Marije Device, ki ti je dal poroditi otroka.“ Mati pri altarji poklekne, duhoven pa stoji pred altarjem obrnen proti materi, „ad Pater noster potest se vertere ad altare, sed non debet genuflectere“, moli nekatere vrstice in konečno molitev, v kateri je izražen pomen blagoslova: „ut post hanc vitam ad aeternae beatitudinis gaudia cum parte una pervenire mereatur.“ Slednjič poškopri jo še enkrat z blagoslovljeno vodo, in z besedami: Pax et benedictio Dei omnipotentis, Patris et F. et Sp. S. descendat super te et maneat semper“ konča vpeljevanje.

Razum gori že omenjene napake, če babica drži svečo, nahaja se semtertje tudi napaka, da mati ne čaka pri vratih, ali pa, da se ne vvede pred oltar, ampak vse se opravi v zakristiji, kar gotovo ni prav in ne more biti cerkvena volja. Kjer je toraj ta napaka, naj se skuša po moči odpraviti.

Ostajajo nam še nekatera važna vprašanja o vpeljevanji porodnic. Kdaj da mora priti mati v cerkev, ne more se določevati, kakor je bilo to v starej zavezi; gotovo pa je v namenu obreda, da prvič, ko po porodu pride v cerkev, prejme tudi blagoslov. Imenitnejši je vprašanje, kam mora iti mati k vpeljevanji, in kdo ima pravico deliti ta blagoslov? Naš obrednik o tem popolno molči; tudi ne pravi nikjer „parochus“, ampak le „sacerdos.“ Blagoslov porodnic spada med zakramentalije; duhoven sploh pa ima pravico, do vseh tistih zakramentalijev, ki so v zvezi z njegovo službo in niso pridržane škofu. Župniki imajo do vseh teh pravico „jure ordinario“; izključljivo pa le do onih, ki so v zvezi z zakramenti sv. krsta, sv. poslednjega olja in sv. zakona, kakor n. pr. blagoslovljenje krstne vode, ženinov in nevest in toraj tudi vpeljevanje porodnic. Vendar pa pravi že Fornicij v svojem delu „Institutiones liturgicae“: „Attamen in locis, in quibus silent synodales constitutiones super ministro hujus benedictionis, nec consuetudo viget, hanc a parochia elargiendi, si stricte standum sit Rituali romano, in quo nulla mentio fit ecclesiae parochialis, sed dumtaxat sacerdotis, ad quem mulier accedit, in sententiam veniunt permulti ecclesiastici scriptores, posse mulierem post partum in quavis ecclesia et a quovis sacerdote sive saeculari, sive regulari hanc benedictionem accipere.“ Še bolj odločilne so pa besede Congregationis Rituum ad 7. Dec. 1720: „Est in libertate puerperarum accedere ad quameunque ecclesiam sibi benevisum.“ Po tem takem, ker naš obrednik nič drugega ne določuje in tudi nimamo nasprotnih sinodalnih sklepov, je volitev cerkve prosta, vendar pa ostane navadno blagoslov „jus parochiale“. Seveda odločuje o tem tudi starodavna navada.

Najbolj važno pa je vprašanje: katerim materam se mora odreči blagoslov?

Obrednik pravi: „Puerperis non coniugatis haec benedictio prorsus non est impertienda“. Seveda tu je govor le o katoliških materah, in po tem ima pravico blagoslova vsaka katoliška zakonska mati.

Blagoslov mater je čast, in zato jo deli le katoliškim materam, ki so rodile v pravem zakonu. Da se ne deli nezakonskim, kaže že to, ker v obredniku rimskem je postavljen ta blagoslov koj za zakramentom sv. zakona; kažejo tudi besede vpeljevanja, ki se zahvaljujejo za rodovitost telesa, katero je Bog materi podelil. Fluk piše v svojej liturgiji: „Vpeljevanje ima cerkev za čast in jo deli le materam, ki so v pravem zakonu svoje dete rodile in imajo voljo, dete katoliško izrediti. Ne daje se torej 1. vsem, ki so rodile zunaj zakona; 2. vsem ki so rodile sicer v pravem zakonu, pa spočele zunaj zakona; 3. vsem živečim v mešanem zakonu, ako se otroci ne izrejajo v katoliškej veri; 4. nekatoliškim materam, dasi so otroci katoliško kršeni.“ Profesor Probst v Vratislavu ponavlja te besede in nič ne pristavlja, s tem jim pritrjuje. Schüch v svojem pastirstvu tudi našteva, da se ta blagoslov ne daje: 1. vsem, ki so v očitnem prešestovanji, ali zunaj zakona spočele in rodile; 2. vsem v mešanem zakonu živečim, če se otroci po njih krivdi nekatoliško izrejajo; 3. nekatoliškim materam, da-si se otroci izrejajo katoliško:

Vsakdo lahko vidi, da se tu omenjajo razum onih mater, o katerih govori naš obrednik, še druge, namreč: 1. one, ki žive sicer v zakonu, pa so spočele pred zakonom ali pa v prešestovanji; 2. živeče v mešanih zakonih z nekatoliško izrejo otrok, če je je mati tudi kriva, 3. seveda nekatoliške matere.

Kar se tiče prvega, ni mi znano, da bi se odrekal v našej škofiji blagoslov zakonskim materam, ki so spočele zunaj zakona; če je le otrok rojen nekoliko tednov ali mesecev po poroki. Tudi bi bilo težavno tako

navado vpeljevati. Vsaj je tako navadna misel, da se s sledečim zakonom nekoliko popravi poprej storjeni greh, ali vsaj pohujšanje, ki drugače izvira iz njega. Da se mora pa odrekati vpeljevanje materam, ki so spočele v očitnem prešestovanju, p. če so že dolgo ločene od moža, je gotova stvar.

V mešanem zakonu živečim bi se pa odrekati moglo tedaj vpeljevanje, ako se otroci po sokrivdi matere katoliško ne izreajo. To je vsaj mnenje večine bogoslovskih učenjakov. Če tedaj pred poroko ni bila dana obljuba, otroke izrejevati katoliško, ali če se otroci v kljub obljubi ne izreajo katoliško, ne da bi se mati kolikor moč trudila to dosežati, se blagoslov naravnost odreče. Tako ima tudi obrednik Vratislavske škofije. So pa drugi, ki trdijo, da naj se odreče blagoslov sploh vselej, kadar se otroci ne izreajo katoliško, bodisi mati kriva ali ne; kajti ona je že kriva s tem, da je stopila v tak od cerkve zabranjen zakon in tako sebe in otroke postavila v nevarnost, priti ob katoliško vero; tudi je nevarnost, da bi se ne pohujševalo ljudstvo, ako se takim materam daje blagoslov. Temu pritrtil je tudi provincijalni cerkveni zbor Kolonjski l. 1860.

Nekatoliškim materam se pa mora vedno odrekovati blagoslov, ker bila bi to gotovo prepovedana „communicatio in sacris“ in popolno zoper cerkveni pomen vpeljevanja.

Vprašanje je še, ali bi se smel ta blagoslov deliti materam na smrtnej postelji, takim, ki ne morejo v cerkev? Probst ima razložek med blagoslovom po porodu in vpeljevanjem; naš obrednik tega nikjer ne omenja. Provincijalni zbor Dunajski l. 1858 pa naravnost pravi: „Ut autem preces, quibus mulier post partum in ecclesiam introducitur, illico post infantis baptismum supra matrem lecto decumbentem recitentur, abusus est, qui si hic inde vigeat, absque mora tollatur.“ Po tem lahko sklepamo, da se ne sme ta blagoslov materam dajati doma, če je upanje, da bodo mogle v cerkev priti; kar pa se tiče nevarno bolnih, ni nič omenjeno, in zato, če bi take matere zelo hrepenele po blagoslovu, smel bi se jim podeliti.

Ostaje še vprašanje, katere dolžnosti ima spovednik in pridigar v oziru vpeljevanja porodnic?

Spovednik, če bi zvedel, da mati ni bila pri vpeljevanju, naj jo nagovarja, da to stori, a siliti je ne more. Pridigar naj pa o priložnosti, p. o svečnici ali v krščanskem nauku, omeni ta blagoslov; naj opominja matere, da se poslužijo te milosti; naj jim razlaga pomen šeg pri vpeljevanju; posebno naj jih pa opominja, da obudé tista čutila, katera pristojajo njega pomenu, da se tako res doseže namen svete katoliške cerkve. F. K.

VII.

Pfarrconcurs-Prüfung.

An der am 2., 3. und 4. Mai l. J. stattgefundenen Pfarrconcurs-Prüfung theiligten sich vier Diözesan-priester, und zwar die hochw. Herren: Martin Molek, Pfarrcooperator in St. Martin bei Littai; Mathias Videmšek, Administrator in Osilnica; Johann Vrhovnik, Pfarrcooperator in Naklo und Simon Zupan, Kaplan und Katechet an der Mädchenschule in Bischoflack.

Die schriftlich auszuarbeitenden Concurssfragen lauteten:

Ex Theologia dogmatica: 1. Exponatur notio et finis unionis hypostaticae. — 2. An et quo sensu est propitatorium sacrificium Eucharisticum?

Ex Theologia morali: 1. Ostendatur necessitas Cultus divini, interni et externi, privati et publici. — 2. Quomodo facienda est restitutio ob damnum in bona fama et honore illatum? quae sunt causae ab eadem excusantes?

Ex jure canonico: 1. Indicentur praecipuae praescriptiones juris canonici et civilis circa baptismum et educationem infantium. — 2. Enumeratis breviterque expositis matrimonii impedimentis juris privati exponatur accuratius, quomodo matrimonium ob illa nulliter contractum convalidetur.

Expositio exegetico-homiletica: Fiat (lingua vernacula) exegetico-homiletica expositio pericoparum epistolae atque evangelii, quae leguntur Dominica 21. post Pentecosten, nimirum epistolae ad Ephesios cap. 6. a versu 10—17 inclusive, et evangelii S. Matthaei cap. 18. a versu 23—35.

Iz duhovnega pastirstva: 1. Po katerih pravilih naj se ravna duhovni pastir o dovoljenju pogostnega obhajila? — 2. Kdo ima pravico odvezovati od udržanih grehov in kazni? — 3. Kaj je vedeti duhovnemu pastirju o sklenitvi zakona med katoličanom in nekatoličanom?

Pridiga: Po reku: „Svet se bo veselil, vi pa boste žalovali, ali vaša žalost se bo v veselje spreobrnila“ (Jan. 16, 20.) naj se napravi govor v dveh delih. Vpeljava naj se popolno izdela, izpeljava in sklep naj se pa le bogato osnujeta.

Krščanski nauk: Naj se učencem ljudskih šol razloži vprašanje, kaj nam dodeli sv. birma.

VIII.

Firmung und canonische Visitation.

Bezugnehmend auf die Verlautbarung im heurigen „Diözesanblatte“ Nr. 3, Seite 56 wird weiters hiemit bekannt gegeben, daß die Firmung und canonische Visitation in Billichgraz am sechsten Sonntage nach Ostern, d. i. am 21. Mai und in Horjul am darauffolgenden Tage stattfinden wird.

IX.

Concurs-Verlautbarung und Chronik der Diözese.

Die dem D.-Ritter-Orden incorporirte Pfarre Vinica, im Decanate Semič, wird unterm 24. April d. J. zur Bewerbung ausgeschrieben.

Die Gesuche sind an die hochw. Landcommende der D.-R.-Ordens-Ballei Oesterreich in Wien zu stilisiren.

Die Curazie Goče im Decanate Wippach wird unterm 2. Mai d. J. ausgeschrieben.

Die Bewerber haben ihre Gesuche an das hochw. sb. Ordinariat in Laibach zu richten. —

Nachstehende Herren erhielten die canonische Investitur, und zwar: Johann Štamear auf die Pfarre Poljanica am 11. April; Lorenz Kristofič auf die Pfarre Kovor am 17. April; Johann Oblak auf die Pfarre Borovnica und Franz Jarc auf die Pfarre Mirna am 24. April; Lorenz Urbanija auf die Pfarre Žalina am 25. April und endlich Andreas Vole auf die Pfarre St. Veit ob Laibach am 2. Mai.

Der Pfarrer von Banjaloka, Herr Anton Mandelc, wurde in den Kapuziner-Orden entlassen.

Der Pfarrcooperator in Altenmarkt bei Pölland, Herr Mathias Grzin, wurde als Administrator der Pfarre Banjaloka angestellt. — Der hochw. Herr Georg König, Cooperator in Vinica, wurde mit der Administration dieser Pfarre betraut. — Der Pfarrcooperator in Radmannsdorf, Herr Johann Tavčar, wurde als Administrator nach Weissenfels und der Pfarrcooperator in Mirna Peč, Herr Caspar Vilman, als Administrator nach Sela bei Šumberg decretirt.

Uebersezt wurden die Herren:

Kregar Franz, Stadtpfarrcooperator bei St. Jacob in Laibach, als solcher nach Radmannsdorf.

Resnik Josef, Pfarrcooperator in St. Ruprecht, als Stadtpfarrcooperator nach St. Jacob in Laibach.

Korén Ignaz, Pfarrcooperator in Semič, als solcher nach Altenmarkt bei Pölland.

Zamán Andreas wurde als erster Cooperator in Semič angestellt.

Samide Josef, Pfarrcooperator in Lašče, kommt als zweiter Cooperator nach Semič.

Bevc Johann, Curat in Podvelb, als Pfarrcooperator nach Lašče.

Lenasi Anton, Cooperator in Ūrni vrh ob Šdria, als Ortscurat nach Podvelb.

Mazgon Johann, Pfarrcooperator in Unteridria, als solcher nach Mirna Peč, und

Pekovec Johann, Westpriester, als Pfarrcooperator nach Unteridria.

Der Uebertritt in den bleibenden Ruhestand wurde bewilliget den Herren: Mathias Šutej, Pfarrer in Vinica, Johann Pfeifer, gewes. Curatbeneficiat in Hrastje und dem Ortscuraten in Goče bei Wippach, S. Anton Lampč.

Gestorben sind die Herren:

Anton Jerina, pensionirter Localcaplan, in Laibach am 22. April; Franz Rus, Pfarrcooperator in Dob, am 23. April und Josef Podobnik, pens. Pfarrer, in Laibach am 6. Mai. Die Dahingeshiedenen werden dem Gebete des hochw. Diözesanclerus empfohlen.

Vom fürstbischöflichen Ordinariate Laibach am 8. Mai 1882.